

BERGSLUFT

www.elinwagner.se

MEMLEMSBLAD FÖR ELIN WÄGNER-SÄLLSKAPET

Ann-Margreth har ordet...

Efter en sommar i pandemins tecken går vi mot en höst i ovisshet om faran är över eller om restriktionerna för covid 19 kommer att utökas igen.

Vi har ändå under året kunnat ha digitala möten i styrelsen och även vårt årsmöte genomfördes digitalt den 15 maj med ett 25-tal deltagare. Ny i styrelsen är *Anna Salomonsson* som efterträder *Anna-Lisa Kjellström* som avböjt omval men kommer vara adjungerad och hjälpa till i olika sammanhang. *Anna Salomonsson* är lektor i litteraturvetenskap på Linné-universitetet i Växjö. På vår hemsida övriga ledamöter i styrelsen.

I år liksom förra året genomför vi inget seminarium på S:t Sigfrids folkhögskola. Vi satsar istället på **Elin Wägner-veckan den 12-19 september** tillsammans med alla organisationer som deltog förra gången. Veckan är späckad med utställningar, föredrag, konserter och mycket annat. Programmet i sin helhet finns på vår hemsida. Elin Wägner-sällskapet är direkt ansvarigt för några punkter som t.ex. föredrag av *Ida Andersen*. Vi kommer också att dela ut **Årets Väckarklocka 2021** till *Nina Björk* på lördagen den 18 september kl 13.00 på stadsbiblioteket i Växjö. I direkt anslutning till utdelningen håller Nina föredrag. I år krävs anmälan till de olika inlagen under veckan, så ni som finns i Växjötrakten – glöm inte att anmäla er!

I år deltar vi inte på den digitala bokmässan i Göteborg men som det verkar kommer **Kronobergs bokmessa** bli av **den 20 november** i Växjö.

Vår kassör Eva har dragit **tre vinnare** bland dem som betalat in årsavgiften 150 kr före 1 juli. Vi skickar *Fru Hillevis Dagbok* (artiklar ur Idun av Elin Wägner) till Ninni Westberg, Wallsta och Therese Græsen, Alvesta. *Ida Andersen*, Malmö, författare och under sommaren guide en vecka på Lilla Björka får välja valfri bok när hon är där.

Hör gärna av er med tips på aktiviteter från hela landet som vi kan lyfta fram i nästa Bergsluft.

Ann-Margreth Willebrand, ordförande

Årets Väckarklocka Nina Björk

Med knivskarp analys och ett direkt, engagerat tilltal har författaren och journalisten Nina Björk sedan slutet av 1990-talet påverkat det ideologiska klimatet i Sverige.

Som civilisations-kritiker har hon rört sig i Elin Wagners fotspår: från det feministiska budskapet i "Under det rosa täcket" (1996) till tankar om politik och individens frihet med livsstil och klimathot som fond i "Om man älskar frihet" (2020).

Nina Björk är en väckarklocka för vår tid.

Utdelningen av priset sker den 18 september kl 13.00 på stadsbiblioteket i Växjö. Därefter håller Nina sitt föredrag under rubriken:

"Jag lever för att bli klok. Varför vi inte lyssnade när klockan ringde."

Elin Wägner-veckan 12-19/9 2021

Åtta dagar i Växjö och Berg med ett fantastiskt program - föredrag, utställningar, film, teater, konserter. Där finns något för alla!

Hela programmet finns på lillabjorka.se/elin-wagner-veckan-2021. Där kan man också boka biljetter. Många av arrangemangen är gratis men biljetter behöver bokas i förväg till allt.

Elin Wägner-veckan genomförs med stöd av Svenska Akademien.

Sommaren på Lilla Björka

Det känns som om folk längtat till Lilla Björka efter förra sommarens mycket nedtonade program.

Lilla Björka bjöd på tre utställningar. I vardagsrummet och matsalen 27 verk med "olydiga korsstyg" av textilkonstnären Teresa Oscarsson. Motiven är från frånan myternas och naturvetenskapens värld. Diskussioner uppstod om det verkligen var korsstyg för Teresa arbetar helt fritt med ullgarn i olika tjocklek och skapar motiv som inte liknar vanliga uppritade korsstygnsbroderier.

Ni kan se flera av hennes verk på teresas.se.

I Vannis rum en imponerade samling med presentationer av alla Elin Wägner-sällskapets Väckarklockor sedan 1993. I taket hängde en vit gammaldags herrskjorta, som Ulla Andersson broderat med namn på Väckarklockorna, citat av Elin Wägner samt figurer i Ullas särskilda stil. Googla på *Ulla Andersson broderi*, så kan ni se också hennes Corona-broderi från Liljevalchs Vårsalong 2021.

I stallet en alldeles ny utställning om Flory Gate – överklassflickan från Göteborg som blev ekologisk bonde i Småland. Marianne Enge Swartz visar utställningen och berättar om Flory Gate under Elin Wägner-veckans sista söndag då Lilla Björka har Öppet Hus.

Våra guider vittnar om hur roligt de haft i sina möten med många och intresserade besökare medan de berättat om Elin Wägner samt visat det vackra huset och årets utställningar.

Bonnie Festin från Norrköping skriver efter sin vecka som guide:

Varje besökare är ett äventyr!

Alla besökare till Elin Wagners Lilla Björka är olika. Men en majoritet är kvinnor i 30-årsåldern och deras mödrar. Det kommer också familjer med tonårsbarn, bäbisar och småbarn. De kan vara på väg någonstans och stannar till för att få en paus eller har de åkt just för detta besök för att sen vända hem igen.

Ett belgiskt par besökte oss och både engelskan och fantasin kom till användning!

Några stannar en kort stund, skannar av, har barn i bilen, andra stannar flera timmar och frågar om ALLT.

Intresset är stort för hur det såg ut när Elin Wägner bodde på Lilla Björka. Efter inköpet 1994 har man gjort nödvändiga förändringar. Stiftelsen som idag äger huset har lyckats återskapa stora delar

av den ursprungliga miljö som omgav Elin Wägner.

En vanlig undran är hur hamnade Elin Wägner just i denna fårhage? Det ger en naturlig ingång till berättelsen om hennes mamas släkts anknytning till Tolg och Berg. För mig är dialogen viktig. Det ger en nerv i samtalet och folk känner sig sedda.

Jag brukar fråga hur det kom sig att dom kom hit idag? Eller om de läst något om eller av Elin Wägner? Några har läst böckerna i en bokcirkel. I år har många läst Ulrika Knutsons bok "Den besvärliga Elin Wägner", några har lyssnat på Bildningsbyråns avsnitt som gick i repris under min vecka på Lilla Björka. Vi som tar emot får också oväntade upplysningar om allt möjligt.

En mamma kom fram och berättade att när familjen diskuterat att besöka Lilla Björka kommenterade deras 11-åring, en flicka, att det visste hon mycket väl vem det var för hon hade följt en influenser som startat en podd med temat viktiga kvinnor och ett timmeslångt avsnitt hade handlat om just Elin Wägner!

-Ett nytt sätt att fånga in unga lyssnare som vill höra nåt matnyttigt, tyckte vi, och laddade genast ner den!

Bonnie Festin

Margareta Karlsson från Tranås hade sin egen "Linnea" med sig till Lilla Björka:

Lilla Björka med "Linnéa"

Glada, positiva och vetgiriga besökare har jag haft glädjen att möta på Lilla Björka, då jag för sjunde sommaren haft förmånen att få vara värdinna där (del av öppet-perioden). Folk har längtat efter ljus och luft och fårahagar och vågat sig ut ur sina karantänbubblor. En del har låtit sig inspireras av Ulrika Knutssons och Per Wirténs intressanta böcker och rösträttsjubileét har inte gått besökarna förbi. Alltsammans har lett till att man skapat sig små "hemestrar" av bästa form och slag i Berg.

Utan en ideell "Linnea" (jämför Elins egen Linnea Johansson) hade jag haft svårt att hinna ta emot alla som kom. En god väninna, Marie Björklund från Linköping, spelade rollen med den äran. Det är jag tacksam för.

Kanske är det något att tänka på inför framtida planering. Vi hoppas naturligtvis att intresset för Elin håller i sig, för hon har så mycket att ge oss.

Tack för den här sommaren!

Margareta Karlsson

Ett berikande styrelsearbete

Våren 2016 fick jag ett oväntat telefonsamtal från Charlotte Branting. Hon undrade, om jag ville ingå i styrelsen för EW sällskapet. Med viss tvekan inför den utmaningen svarade jag ja. Det har varit nära fem år av intressanta och seriösa möten.

Vi har hållit till med styrelsemöten i Det fria Ordets Hus på Kungsgatan och även i sal Luna på Stadsbiblioteket. Arbetsmöten har hållits hemma hos ordföranden Ann-Margreth Willebrand. Varje gång med en stimulerande kaffepaus.

När Pandemin med stort P lamslog de flesta mänskliga kontakter speciellt för samhällets seniorer, så fortsatte styrelsen tappert med styrelsemöten och årsmöten digitalt med Zoom. Det blev en ny erfarenhet. Två årsmöten med följande konstituerande möten samt styrelsemöten har genomförts på detta sätt. En fördel är naturligtvis, att deltagarna inte har behövt förflytta sig fysiskt. De regelbundna, efterlängttade höstseminarierna har tyvärr också fått ställas in.

Styrelsearbetet är både berikande och utvecklande. Det har möjliggjort fördjupande kontakter med litterära sällskap både i Växjö och Sverige, stimulerat till läsning av fler av Elin Wägners verk, insikter i hur striden för allmän och lika rösträtt genomfördes för ett hundra år sedan samt inte minst hur otroligt viktig kampen för demokratin, miljön och freden fortfarande är.

Elin Wägnersällskapet ligger rätt i tiden!

Anna Lisa Kjellström

Kvinnorörelsen i Göteborg

Frigga Carlberg (1851-1925) var en av rösträttsrörelsens ledande personer i Göteborg. Inför den internationella rösträttskonferensen i Stockholm 1911 skrev hon pjäsen *Pennskaftets intervju* där kvinnor från tidigare århundranden fick tala till förmån för rösträtten. Då pjäsen framfördes i Göteborg under våren samma år, spelade Elin Wägner själv rollen som Pennskaftet, något hon senare skildrade i en artikel i *Idun*. Hon och Frigga Carlberg var dessutom de enda inom den svenska rösträttsrörelsens ledning som öppet visade sitt stöd för de engelska suffragetterna och deras mer våldsamma politiska metoder.

Om detta och mycket annat kan man läsa i *Att ge upp har inte övervägts. Göteborgskvinnor i rörelse* (redaktör Lisbeth Stenberg), där ett tjugotal skribenter skildrar kvinnorörelsens historia i Göteborg från 1800-talet fram till idag, från Fredrika Bremer till #metoo-rörelsen. I denna omfattande och rikt illustrerade bok, som utkommit med anledning av Göteborgs 400-årsjubileum, lyfts även Elin Wägners roll som inspiratör för senare kvinnogrupper fram. Boken, som är ett resultat av ett ganska omfattande kollektivt forskningsarbete, ligger dessutom helt i linje med Wägners viktiga projekt att lyfta fram kvinnornas historia och deras roll som samhällsbyggare.

Peter Forsgren

Sommarföljetong i Hagfors

För andra året i rad har Hagfors kultur och bibliotek sänt en digital högläsningföljetong på sociala medier under sommaren. Följetongen har gjorts som en del i arbetet med att erbjuda kulturupplevelser trots pandemin, när det inte går att ha evenemang med besökare på plats. Följetongen är tänkt att fungera både som underhållning och som inspiration till läsning.

När ett bibliotek gör projekt som detta måste det rätta sig efter upphovsrättsregler. Eftersom Elin Wägners verk nyligen blivit fria var det ett självklart val att använda *Norrullsligan*, av flera anledningar. Boken är lagom lång och indelad i korta kapitel som passar bra

för en följetong. Dess tema är också extra aktuellt just i år. 2021 firar hela Sverige att demokratin med allmän och lika rösträtt fyller 100 år, vilket Hagfors kultur och bibliotek uppmärksammar på flera sätt. Genom att göra en högläsning följt av en följtong av *Norrullsligan* kan vi både lyfta fram Elin Wägner som en viktig kraft i kampen för kvinnlig rösträtt och ge en bild av hur det var innan demokratin fick fäste i Sverige.

Alla som läser är anställda inom Hagfors kommun. Vi har strävat efter att ha så stor spridning som möjligt bland yrkena. Medverkar gör bland annat en undersköterska, en brandman, en forskollärare, en ekonom, kulturchefen och kommunchefen.

Vi hoppas att många som bor här ska titta och lyssna när de kanske känner igen den som läser, men givetvis går det att ta del av följtongen var man än bor! Från och med v.32 finns alla avsnitt tillgängliga på Hagfors kultur och biblioteks YouTube-kanal.

Linnéa Lindberg, bibliotekssamordnare, Hagfors kultur och bibliotek

Från Agnes till Wilhelmina

DN-journalisten Eva-Karin Gyllenberg har samlat en okonventionell blandning av kvinnliga svenska pionjärer i en fin bok från Ordalaget Bokförlag. Där finns både Elin och Ria Wägner. Siri Derkert, som satt på Fogelstad och lyssnade till Elin när hon höll tal och samtidigt knådade en lerklutt till förebilden för statyn av Elin Wägner som nu står på S:Eriksplan i Stockholm. Överraskande omslag med modeikonen Gunilla Pontén i bubbelklänning sätter tonen. Intressant, välskriven och kort om kvinnor vi känner till – eller inte visste något om. Kanske en presentbok? /mes

Starka kvinnor kring Poul Bjerre

Poul Bjerre (1876-1964) införde Sigmund Freuds psykoanalys som metod i Sverige. Han var god vän med

John Landquist och tillhörde hans och Elin Wägners umgänge. Bjerre var gift med Gunhild Posse, dotter till skalden Gunnar Wennerberg, och mamma till Elins inspiratör i fredsarbetet Amelie Posse. När Amelie gifte sig med Bjerres bror Andreas blev mor och dotter svägerskor!

Paret Bjerres bostad Vårstavi i Grödinge utanför Stockholm ägs av en stiftelse och Poul Bjerre-sällskapet bjuder in till kulturella aktiviteter. Under våren var det föredrag om Ellen Key, Lou Andréas Salomé och Amelie Posse. Under hösten diskuteras en rad andra kvinnor som hade beröring med Paul Bjerre: Elin Wägner, konstnären Tyra Kleen och kommunpolitikern Anna Lindhagen. Föredragen äger rum i Kyrkans hus i Vårsta i Botkyrka för bra wi-fi, många deltar på distans. Vi hoppas kunna servera kaffe efteråt på Vårstavi, själsläkaren Poul Bjerres välbevarade hem.

Mer info: poulbjerre.org.

Anmälan: info@poulbjerre.org / *Anita Widén*

Nytt på hemsidan

Vi har fått möjlighet att på hemsidan, under rubriken "Artiklar om Elin Wägner" publicera två intressanta, vetenskapliga artiklar, som ger nya och olika infallsvinklar till Elin Wägners författarskap:

Med Elin Wägner i Småland. En kulturhistorisk "road trip"

Inger Lövkrona, professor emerita, Etnologiska institutionen, Lunds universitet läser Elin Wägners *Tusen år i Småland* (1939) med ett etnologiskt perspektiv och konstaterar att även inom detta område är Elin "före sin tid".

På tandemcykel i Rösås: Om ett fotografi

Birgitta Andréasson, bibliotekarie vid Humanistiska biblioteket, Göteborgs universitetsbibliotek, ger i sin artikel en analys av ett fotografi som många av er känner igen: Elin Wägner och Flory Gate på tandemcykel under arbetet med just *Tusen år i Småland*. Både fotografiet och tandemcykeln finns att ses på Lilla Björka! Artikeln är ett kapitel i en antologi som handlar om unika objekt i Göteborgs universitetsbiblioteks samlingar, där fotografiet med Elin Wägner och Flory Gate ingår.

Kassören påminner

Vi vill gärna ha era mailadresser! Skriv adressen på inbetalningen eller skicka ett mail till eva.s.f.christiansson@gmail.com.

Red. välkommar bidrag till nästa Bergsluft före 1 nov.

Elin Wägner-sällskapet. Bg 645-0126

Bergslufts red:

Marianne Enge Swartz (mes)

Tel: 073 557 0118, menge.swartz@gmail.com

Ann-Margreth Willebrand (AMW)

Tel: 072 7277 440, amwillebrand@hotmail.com